

Sugestije AmCham-a, NALED-a i Saveta stranih investitora za unapređenje Nacrta zakona o izvršenju i obezbeđenju

- 1. Pravni lekovi (čl 20, 70-82)** – Kada su u pitanju rešenja o izvršenju doneta na osnovu verodostojne isprave, sudovi su u praksi vrlo često stranke upućivali na parnicu a da predmet nisu dostavljali IPV veću, iako u Zakonu postoje taksativno nabrojani razlozi kada se pravni lek može podneti na takvo rešenje o izvršenju i koji se dokazi moraju dostaviti. Radi ujednačavanja sudske prakse kao i zbog autoriteta i znanja drugostepenog suda, potrebno je u određenom broju slučajeva, koje je praksa ocenila kao neophodne, dozvoliti žalbu na rešenje po prigovoru na rešenje o izvršenju na osnovu verodostojne isprave, čime bi se uspostavila jedinstvena praksa sudova, sprečila sadašnja praksa sudova da izvršni predmeti koji se vode na osnovu verodostojne isprave po pravilu završavaju nepotrebno u parnici. S druge strane, kada su u pitanju rešenja o izvršenju na osnovu izvršne isprave, smatramo da nije celishodno da o njima sud ponovo odlučuje po žalbi, jer su po pravilu u pitanju nesporne odluke (pravosnažna sudska presuda, pravosnažno sudsko poravnanje, pravosnažan plan reorganizacije i dr.). Smatramo da će predloženi ekstenzivni koncept dvostepenosti dodatno funkcionalno oslabiti sistem izvršenja u Srbiji, što će otežati pravnu sigurnost i poslovanje. Sudovi u Srbiji nemaju dovoljno administrativnih i finansijskih kapaciteta da efikasno rešavaju u izvršnim postupcima, što je jedan od uzroka velikog broja zaostalih predmeta u izvršnoj materiji i mnogih drugih problema u postupku izvršenja. Takođe, postupanje u drugom stepenu je u nadležnosti Apelacionih sudova koji već dugo vremena ne odlučuju u postupcima izvršenja, te bi usvajanje ovih odredaba podrazumevalo i organizacione promene u sudovima, odnosno formiranje posebnih veća i dodatno angažovanje na značajnom broju novih predmeta. S druge strane, predloženo rešenje bi moglo dovesti do štete koja se ne može nadoknaditi, jer poverioci gube kupca, pokretnim i nepokretnim stvarima opada cena na tržištu i protekom vremena umanjuje se mogućnost namirenja.
- 2. Načelo hitnosti i rokovi, rukovođenje postupkom (čl. 14, 53, 54, 87, 98, 99, 118)** – Trenutno važećim Zakonom propisano je da će se nepostupanje sudije i javnog izvršitelja nakon izjavljenog prigovora smatrati nesavesnim radom sudije. Smatramo da je potrebno obuhvatiti svako nepostupanje sudije, odnosno javnog izvršitelja u zakonom propisanim rokovima, kako bi se zaista i u punoj meri primenio zakon i poštovalo načelo hitnosti postupka. Stoga je važno da se načelo hitnosti i pravo poverioca na namirenje štite tokom celog postupka, dakle i nakon donošenja rešenja o izvršenju, pa sve do namirenja izvršnog poverioca. Takođe, odluke koje su vezane za rukovođenje postupkom potrebno je da se donose u formi zaključka tj. da na iste ne postoji pravo žalbe zbog hitnosti i efikasnosti postupka. Potrebno je brisati odredbe Nacrta koje se tiču parničnog postupka za utvrđivanje nedozvoljenosti izvršenja iz razloga što iste praktično vode ka ponovnom preispitivanju sudske rešenja o izvršenju. Dalje, predlažemo preciziranje odredaba o odlaganju izvršenja na predlog izvršnog dužnika, te ukidanje odredaba o odlaganju izvršenja na predlog trećeg lica, obzirom da date odredbe nepotrebno prolongiraju postupak.
- 3. Izvršenje na nepokretnosti (čl. 144, 145, 149, 153, 158, 164, 166, 167, 173, 174, 177, 184, 224a)** – Odredbe Nacrta koje se tiču postupka izvršenja na nepokretnostima potrebno je izmeniti u cilju pružanja veće zaštite prava poverioca, efikasnijeg postupka i namirenja poverioca i sprečavanja zloupotreba. Npr. potrebno je precizirati, odnosno detaljnije regulisati, odredbe koje se tiču zakupa nepokretnosti kako bi se izbegla mogućnost zloupotrebe od strane dužnika. Takođe, potrebno je

ukinuti mogućnost ponovne procene nepokretnosti iz razloga neefikasnosti, povećanja troškova i odugovlačenja postupka. U članu 166. Nacrta predviđeno je da početna cena za prodaju nepokretnosti ne može biti manja od 70% procenjene vrednosti. Smatramo da ne postoji ni teorijsko niti praktično utemeljenje za ovo rešenje s obzirom da se tržišna cena definiše kao vrednost koju je kupac spreman da plati, te je jasno da na prvoj prodaji treba ponuditi 100% procenjene vrednosti, nakon čega se na osnovu dostavljenih ponuda cena može umanjiti i stvar u kratkom roku ponovo ponuditi na prodaju. S druge strane, definisanje donje granice na 50% procenjene vrednosti smatramo celishodnim zbog izbegavanja zloupotreba koje su se javile u praksi. Odredba člana 174 stav 1 Nacrta predviđa da je sporazum stranaka o prodaji nepokretnosti neposrednom pogodbom moguć u periodu od isteka 10 dana od objavljivanja zaključka o prodaji nepokretnosti na javnom nadmetanju, pa do donošenja zaključka o dodeljivanju nepokretnosti posle javnog nadmetanja ili donošenja zaključka kojim se utvrđuje da drugo javno nadmetanje nije uspelo. Predloženo rešenje ograničava i izvršnog dužnika i izvršnog poverioca ne štiteći njihove interese, budući da je reč o odnosu koji nastaje slobodnom voljom stranaka u postupku. Smatramo dobrim dosadašnje zakonsko rešenje, po kojem je sporazum stranaka o prodaji moguć za sve vreme trajanja postupka.

- 4. Priznanje izvršenja stranih sudskih odluka (čl. 41)** - Trenutno važeći Zakon dozvoljava da izvršni poverilac od suda u izvršnom postupku zahteva da o priznanju strane izvršne isprave odluči kao o prethodnom pitanju. Prema rešenju predloženom u Nacrtu, sud nema obavezu da prihvati predlog izvršnog poverioca da o priznanju odluči kao o prethodnom pitanju već bi, na osnovu člana 101, stav 5 Zakona o rešavanju sukoba zakona sa propisima drugih zemalja ("Ako o priznanju strane odluke nije doneseno posebno rešenje, svaki sud može o priznanju te odluke rešavati u postupku kao o prethodnom pitanju, ali samo sa dejstvom za taj postupak.") imao diskreciono ovlašćenje da o priznanju reši kao o prethodnom pitanju ili da poverioca uputi da pokrene poseban postupak priznanja. Obzirom da je imalac strane izvršne isprave već jednom prošao kroz sudski i arbitražni postupak, treba mu omogućiti da brzo dođe do izvršenja, pa je shodno tome potrebno da se zadrži rešenje iz postojećeg Zakona.
- 5. Primena zakona na otpočete postupke, mogućnost obustave postupka (čl. 509, 511)** - Imajući u vidu da je u toku veliki broj izvršnih postupaka starijih od pet i deset godina, shodno odredbi člana 509 Nacrta, sudovi i izvršitelji će se naći u situaciji da izvršne postupke vode po odredbama tri ili više prethodna zakona. U situaciji kada su sudovi preopterećeni brojem izvršnih predmeta, usled čega postupci dugo traju i konstantno dolazi do kršenja prava građana na suđenje u razumnom roku, postoji velika bojazan da bi zakonsko rešenje predviđeno članom 509 Nacrta još više otežalo i usporilo postupke. Željeni cilj – efikasniji izvršni postupak i bolja zaštita prava stranaka sigurno se na ovaj način ne može postići. S druge strane, predloženo rešenje odredbe člana 511 Nacrta, koja obavezuje izvršnog poverioca da podnese predlog za nastavak postupka koji je pokrenut pre više od dve godine pre stupanja na snagu Nacrta, pod pretnjom obustave postupka, stavilo bi poverioce u nepovoljan položaj, odnosno dovelo bi do neosnovanog kažnjavanja poverilaca za neefikasnost sudskog postupka, te istu odredbu smatramo potpuno neopravdanom. Odluku o obustavi postupka bi svakako trebalo da donese poverilac, a ne sud po sili zakona. Osim toga, poveriocima bi bila ukinuta Ustavom zagarantovana već stečena prava.